

75% afvalscheiding, 100 kg restafval of toch beter een recycledoelstelling?

Gemeenten zijn er druk mee: het realiseren van de VANG-doelstellingen. In 2020 dient tenminste 75% van het huishoudelijk afval gescheiden te worden, resulterend in maximaal 100 kilogram restafval per inwoner per jaar dat verbrand of gestort mag worden. Maar wat wordt hier eigenlijk mee bedoeld?

Vooraf het begrip afvalscheidingspercentage levert veel onduidelijkheid op. Veel collega's uit de branche vragen zich af hoe het afvalscheidingspercentage berekend moet worden en wat het eigenlijk betekent. Is dit begrip wel voldoende representatief als het gaat om het realiseren van een volledig circulaire economie?

In het Handboek Benchmark Huishoudelijk Afval staan de prestatie-indicatoren beschreven op basis waarvan gemeenten met elkaar worden vergeleken en geanalyseerd. Hierin wordt het scheidingspercentage gedefinieerd als 'al het grof- en fijn-huishoudelijk afval dat door middel van bron- en/of nascheiding¹ apart wordt gehouden ten behoeve van recycling en nuttige toepassing, als percentage van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval die vrijkomt'.

In het scheidingspercentage wordt ook het grof huishoudelijk afval volledig meegenomen, net als bij nascheiding: het achteraf – na inzameling – terugwinnen van grondstoffen en groene energie ten behoeve van recycling en nuttige toepassing.

Scheidings- of restafvaldoelstelling?

Naast het scheidingspercentage is de hoeveelheid restafval ook een belangrijke prestatie-indicator. Dit wordt in de benchmark gedefinieerd als al het grof + fijn huishoudelijk afval dat na bron- en/of nascheiding in de verbrandingsoven en/of op de stortplaats belandt. Dat wat niet in het scheidingspercentage wordt meegerekend wordt in de hoeveelheid restafval meegenomen, en omgekeerd.

Steeds meer gemeenten hanteren de restafvaldoelstelling in plaats van de scheidingsdoelstelling. Het is gemakkelijker te monitoren en is tevens een goede indicator voor afvalpreventie, een ander belangrijke doelstelling van het Rijks afvalbeleid. Een hoog scheidingspercentage in combinatie met een hoog afvalaanbod kan echter nog steeds leiden tot veel restafval en overmatige verspilling van grondstoffen. Door het kiezen voor een restafvaldoelstelling wordt dit risico uitgesloten. Nadeel aan een restafvaldoelstelling is dat het erg gevoelig is voor economische activiteit. Nu het economisch weer wat beter gaat in ons land, neemt de consumptie van goederen en daarmee de hoeveelheid restafval weer toe, zonder dat dit iets zegt over het scheidingsgedrag. Het scheidingspercentage zou nog even hoog kunnen zijn.

¹ Hieronder worden ook de metalen beschouwd die uit het bodemas van de verbrandingsoven worden nagescheiden.

Voor beide indicatoren valt dus iets te zeggen. Of moeten we toch gaan voor een andere indicator?

Afvalscheiding is nog geen recycling

De vraag is of een scheidingspercentage of de hoeveelheid restafval wel de lading dekt. Als het realiseren van een circulaire economie het uiteindelijke doel is, dan gaat het er meer om wat er uiteindelijk op hoogwaardige wijze in nieuwe producten wordt gerecycled, dan wat er gescheiden wordt ingezameld of aan restafval wordt verbrand. Het scheiden van afval is immers geen doel op zich, maar een middel om grondstoffen zuiver en hoogwaardig te houden en/of te maken voor recycling.

Niet al het huishoudelijk afval dat in mono- of combi-stromen gescheiden wordt ingezameld, wordt ook daadwerkelijk gerecycled of nuttig toegepast. In bijvoorbeeld papier of pmd bevindt zich in mindere of meerdere mate vervuiling dat in de nasortering eruit wordt gefilterd en alsnog naar een verbrandingsoven wordt afgevoerd. Ook zijn er afvalstromen zoals asbest en C-hout die wel gescheiden worden ingezameld maar niet (kunnen) worden gerecycled. Dit gescheiden ingezamelde afval dat uiteindelijk verbrand wordt, en de vervuiling die uiteindelijk uit de monostromen komt, worden nu gewoon meegerekend in het scheidingspercentage en niet opgeteld bij de hoeveelheid restafval.

Is een recyclepercentage niet beter?

Een betere maatstaf voor het nagaan hoe ver een gemeente gevorderd is in het sluiten van de kringlopen (ofwel hoe circulair een gemeente is) is het recyclepercentage. Deze indicator kan worden gedefinieerd als al het grof- en fijn-huishoudelijk afval dat door middel van bron- en/of nascheiding daadwerkelijk wordt gerecycled en/of nuttig wordt toegepast. Daarbij kan

nog de discussie worden gevoerd over wat wel en niet onder nuttige toepassing mag worden geschaard. Het begrip recyclepercentage is niet nieuw. Zowel in de Europese kaderrichtlijn Afvalstoffen als in het Landelijk Afvalbeheerplan is een recyclepercentage geformuleerd in plaats van een scheidingsdoelstelling. Ook de bekende brief van oud-staatssecretaris Atsma heeft het nog over recycling. Pas in het uitvoeringsprogramma VANG is gekozen voor een scheidingsdoelstelling. Dit is voornamelijk om praktische redenen gedaan: afvalscheiding ligt dichterbij het beïnvloedingskader van gemeenten en is makkelijker meetbaar. Maar vanuit het ketenperspectief lijkt het een gemiste kans. Want willen we niet juist naar meer ketenregie? En hebben gemeenten daar niet een verantwoordelijkheid in te nemen die verder rijkt dan alleen (gescheiden) inzamelen?

Monitoren van recycling

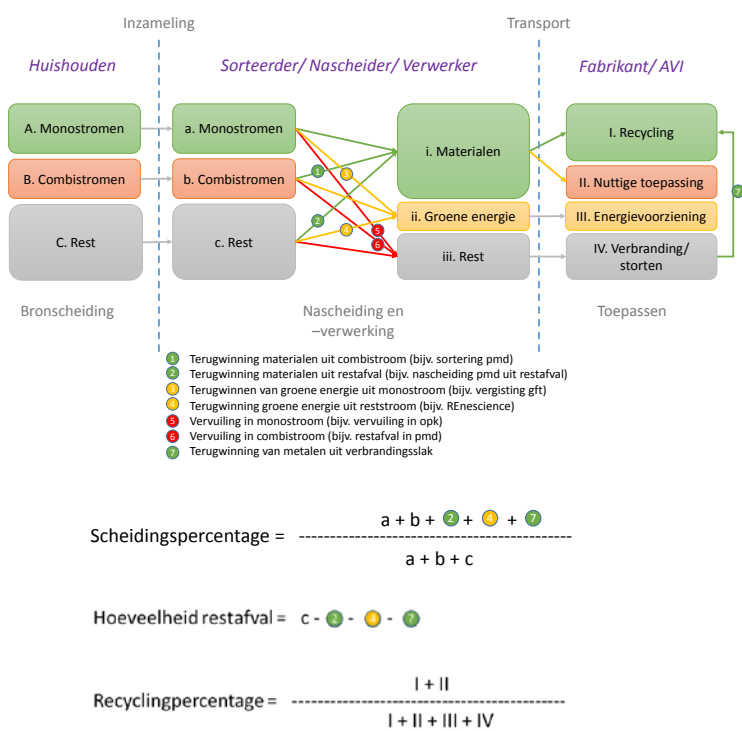
Voor het berekenen van een recyclingpercentage zal over iedere afgevoerde materiaalstroom volledig inzicht moeten bestaan in alle verwerkingsstappen die volgen na inzameling tot aan de daadwerkelijke toepassing van het materiaal in een nieuw product of toepassing. Wat is de uitval die bij iedere stap optreedt? Hoeveel materiaal wordt er teruggewonnen uit het restafval dat daadwerkelijk wordt hergebruikt? En wat is de hoogwaardigheid van recycling? Dit vergt een behoorlijke inspanning van gemeenten. Uit de Benchmark Huishoudelijk Afval blijkt dat gemeenten het al lastig vinden om het rendement van nascheiding van bijvoorbeeld grof huishoudelijk restafval te achterhalen. Maar de benodigde inspanning kan ook verlicht worden door in aanbestedingen de benodigde informatie van afnemers/verwerkers te eisen. Wat vindt u? Moeten we het houden bij het monitoren van afvalscheiding/restafval of zouden we een stap moeten zetten richting recycling?

Tekst: Folkert Starreveld, Cyclus Management

Meten met welke maat: het kan wel degelijk uitmaken!

Qua inspanningsverplichting kan een 100 kg of 75% doelstelling behoorlijk uitmaken. Voorbeeld: in een gemeente waar per inwoner gemiddeld 450 kilogram huishoudelijk afval vrijkomt, leidt 75% afvalscheiding tot 112,5 kilogram per inwoner. Deze gemeente hoeft dus minder inspanning te plegen voor de 75%-dan voor de 100 kg-doelstelling. Aan de andere kant: een gemeente met gemiddeld 350 kilo afvalaanbod bereikt met 71% afvalscheiding al de 100-kilogram doelstelling.

Figuur: vereenvoudigde weergave van de afvalketen

SYMPANY
GEEF GOED DOOR

Sympany geeft meerwaarde aan textiel
www.sympany.nl

